POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU. CIJENA 4.— DINARA.

MJESEČNIK ZA PROPAGANDU ZAJEDNICE DOMA I ŠKOLE

GOD. II. ZAGREB, LISTOPAD 1932. BROJ 2.

SADRŽAJ:

Izdavač i urednik: *JOSIP BUTORAC*, gradski školski nadzornik, Zagreb, Matoševa ul. 9 lij. I. kat. — Godišnja pretplata 35 D. — polugodišnja 18 D. — četvrtgodišnja 9 D. — Novac se šalje na Fil. Pošt. šted. u Zagrebu br. ček. rač. 37.365. — Listovi se šalju na: Zagreb, VI. pp 30.

Gospodin Ministar prosvete pod On. br. 1478 od 9 marta 1932 godine doneo je sledeću odluku:

»Na molbu Butorca Josipa, školskog nadzornika za grad Zagreb, odobravam: da g. Butorac Josip, školski nadzornik za grad Zagreb, može uredivati i izdavati mesečni časopis »Dom i školu« i da može preko učenika narodnih i građanskih škola rasturati među roditelje.«

NOVE KNJIGE

Marijan Markovac:

PRIMJERI ZA RUČNI RAD U GRAĐANSKIM I VIŠIM NARODNIM ŠKOLAMA.

Cijena 10 dinara. Vlastita naklada.

Držim da neću pretjeravati, ako odmah na početku te male recenzije naglasim, da je autor tom odličnom knjižicom ispunio veliku prazninu koja se i te kako osjećala na polju ručnoga rada. Ta, ta će knjižica svojim sadržajem i ukusno izrađenim primjercima dobro doći ne samo nastavnicima osnovnih i građanskih škola, već i samim učenicima. Svatko će naći ovdje obilje gradiva za svoje dalnje izgrađivanje, a i dovoljno pobude da što više zavoli taj, tako potreban, predmet, jer navedeni primjeri u toj knjizi samo su vodič koji se mogu izmijeniti i nadopuniti drugim radnjama. Srećna je još zamisao autora i u tome što je tom knjižicom pokazao kako se ručni rad ima spajati s ostalom stvarnom nastavom, i pokazao zdravi put koncentraciji obuke. Naša pedagoška književnost obogatila se i opet jednim dobrim udžbenikom, i ne bi smjelo biti škole, a niti nastavnika koji se ne bi tom knjižicom upoznao. Ja je najtoplije preporučujem. **V. Pevalek.**

V. RAMADANOVIĆ: IZ ISTORIJE ŽIVOTA I VASPITANJA DR. HELEN KELER, Zemun, Štamparija Doma slepih »Kralja Aleksandra«, 1932. — Cijena 20 din. — Prihod od prodatih knjiga ide u korist fonda »Helen Keler« za zbrinjavanje slepih u kraljevini Jugoslaviji. — Na ovu ćemo se interesantnu i poučnu knjigu osvrnuti u narednom broju.

ZDRAVKO THALLER: VODE I RIBE U JUGOSLAVIJI,

u slici i riječi, s 341 slikom sa 180 str., veliki format, na finom papiru. Cijena je ovom almanahu 160 dinara. Dobiva se i na otplatu kod: Zdravko Thaller, Sarajevo, pp. 46.

MIĆUN M. PAVIĆEVIĆ: CRNOGORCI U PRIČAMA I ZAGONETKAMA, s predgovorom dra Ive Politea, knjiga 11, Zagreb 1932. Cijena?

MISIJSKI KALENDAR SV. PETRA KLAVERA za 1933 god. Zagreb, cijena 5 dinara.

PORUKE UREDNIŠTVA I UPRAVE

L. Č., seljak u Babinoj Gredi. Vaša je karta dirljiva, ali ipak još ne toliko da bi Vam mi mogli slati list i knjige besplatno i bez ikakve protuusluge. Poslali smo Vam dosad sve izašle brojeve, ali pod uvjetom da nam nađete u Vašem mjestu desetak pretplatnika.

N. N., učit., Požega. Mi nismo nikakav posredovni ženidbeni zavod, pa prema tome ne primamo ženidbenih oglasa ni sa slikom ni bez slike. Milije bi nam bilo da postanete povjerenik »Doma i škole« za Požegu, pa bi Vam bili zahvalni mnogi roditelji i djeca, a i kolege(ice).

Roditelj, Našice. Drago nam je što ste nam saopćili ,da Vam je jedan općinski vijećnik rekao, kad ste mu predložili da općina nabavi »Dom i školu« za školsku knjižnicu, da to nije potrebno, već da bi trebalo i školsku knjižnicu prodati. To mi ne vjerujemo, ali, napokon, danas je sve moguće. Ne bi niko vjerovao ni ovo, što ću Vam reći, pa ipak je istina: Koncem prošle školske godine poslali smo na razne adrese pedesetak komada »D. i Š.« na ogled u jedan oveći grad naše banovine. Sve su nam povratili. Još smo na kompetentne mjesne vlasti pisali, da bi otkupili nekoliko kompleta za nagradne knjige, pa su nam odgovorili, da se kod njih djeca ne nagrađuju ni besplatnim knjigama, a kamoli kupljenim, jer da to kvari djecu. Jedan nam je šaljivdžija rekao, da grad. poglavarstvo toga grada šalje na svako otvorenje Zagrebačkog Zbora svog specijalnog izaslanika, koji onda pokupi na Zboru dobar naramak reklamnih kataloga, letaka i sl. pa da s tim »knjigama« nagrađuje taj grad koncem školske godine vrijedne učenike.

KRIZA — CIRKUS — KNIGA.

Evo što nam piše jedan roditelj: »Gosp. uredniče! Čitao sam s užitkom u »Domu i školi« između tolikih lijepih i poučnih članaka i one o dječjoj lektiri, pa kad sam čuo i vidio navalu djece i roditelja u cirkus Gleich, onda sam sam sebe pitao: Je li uopće potrebno kod nas i pisati o bilo kakvoj lektiri i kupovanju knjiga, kad za to nemamo ni smisla ni volje ni novaca, jednako, je li kriza ili nije, ali se uvijek nađe brzo i lako novaca u sviju nas, kad je za cirkus, kino, nogomet, krčme i tolike druge nepotrebne suvišne i štetne stvari; štaviše krize nema ni za Sve svete uoči Dušnog dana, a koliko bi se sirotinje obuklo za onaj novac bačen za cvijeće, svijeće i drugo — a mrtvima bi i živima to bilo milije... Još ću vam i to reći: Ako hoćeš s dobrim štivom doći pred nas roditelje, moraš imati i preporuke od svjetovnih i duhovnih vlasti, pa ni to ne koristi, ali za cirkus ne treba preporuke ni nagovaranja, jer u nj sve grne kao da nikad ne će biti ovake prilike, a u Zagreb dođe gotovo svake godine po koji cirkus... Samo bi me interesiralo, kako bi se roditelji i djeca ponijeli da se zabrani djeci ići u cirkus... Važno je spomenuti i to da je cirkus Gleich platio za sam porez u 10 dana 500.000 dinara, a koliko godina mora proteći dok mi Zagrepčani izdamo toliko novaca za dobre knjige od kojih žive hiljade naših pisaca, slagara, knjigoveža, prodavača i dr.... Pravo ima Gleich da nam se smije... I mi smo kulturni centar!...

DOM I ŠKOLA

MJESEČNIK ZA PROPAGANDU ZAJEDNICE DOMA I ŠKOLE

GODINA II ZAGREB LISTOPAD 1932 BROJ 2

SISTEMATSKO UPOZNAVANJE DJECE

PO »PSIHOLOGIJSKOM PLANU POSMATRANJA INDIVIDUALNIH SVOJSTAVA« NORMALNE DJECE OSNOVNIH ŠKOLA

Proučavajući vlastiti nastavnički rad, a posmatrajući ujedno izbliza i rad svojih kolega(ica) uvidio sam da učiteljstvu osnovnih škola za potpuno i uspješno njegovo nacionalno-odgojno prosvjetno stvaranje, koje vrši putem osnovne škole, nedostaje sistematsko psihologijsko poznavanje školskoga djeteta. Posljedica toga jest — bilo nepravedno, bilo površno ocjenjivanje đaka, a zbog čega najčešće dolazi do antagonizma između doma i škole; zbog ovoga pak sav učiteljski rad i trud gubi mnogo od svoga značenja. Slobodan sam ustvrditi činjenicu, da svaka ona škola, kojoj ne uspijeva predobiti dom uza se, odnosno gdje se dom i škola naizmjence ne potpomažu, da je tome kriva sama škola koja je ostala nesavremena i čiji uspjeh rada je još uvijek neproduktivan (šablonski). Ona umjesto da spaja, još više rastavlja školu od doma. Zato je potrebno, da se klasifikacija učenika smatra najozbiljnijim poslom škole. Da bi se klasifikacija đaka mogla što savjesnije provesti treba da se postavi na nove temelje sistematskog individualnog poznavanja kako vlastitih obilježja djeteta tako i prilika u kojima dijete prebiva, jer baš one vrlo često imadu presudan utjecaj na vrednoću đaka.

Uvidjevši da nas današnji način upoznavanja djeteta, a koje se poznavanje uglavnom stječe slučajem zapaženih jednostranih svojstava, ne može nikako i dalje zadovoljavati, (jer po njem nećemo nikada postati ni učitelji umjetnici, ni pravi narodni prosvjetitelji, a ni savjesni klasifikatori dječjih sposobnosti i rada), sastavio sam na osnovu svoga iskustva, poznavanjem domaće i strane stručne literature, suradnje i savjete naših odličnih psihopedagoga, prosvjetnih i kulturnih ustanova »Psihologijski plan posmatranja individualnih svojstava«.

Psihologijski plan nema službenog karaktera, već skroz privatno-inicijativni. Želim pak da kao takav bude stavljen u službu Zajednice doma i škole kako bi naišao s jedne strane na razumijevanje i potpomaganje sa strane doma, a s druge strane da bi bio prigrljen od učiteljstva. Za taj rad postavio sam načelo: »Slobodna utakmica svijesnog savremenog učiteljstva«. Držim da se taj posao ne može ni ne smije narinuti odozgora, jer bi tada već unapred bio osuđen na propast, već da se evolucioniranjem odozdola t. j. od samog učiteljstva razvije prema gore. Sve za sada, što bi prosvjetna vlast imala da učini, bilo bi samo njegovo preporučivanje i posebna pažnja školskih inspektora prema onima, koji se njime služe. Istom tada kada bi nas već nekoliko tisuća učitelja(ica) iz vlastite potrebe i uviđavnosti zavelo taj rad po svojim odjeljenjima, onda će istom doći vrijeme da se ovaj iskustvom priznati rad i dekretira.

Psihologijski plan prilagođen je duhu vremena i njegovim potrebama, a odlikuje se svojom elastičnošću i jednostavnošću po čem upravo dobiva praktičnu vrijednost. Rad po tom planu traje kroz sve vrijeme polaska učenika u osnovnu školu. Da bi se bolje uočio psihički razvitak djeteta, neka se, gdje tome rubrike odgovaraju, označi školska godina, u kojoj je zapaženo kakovo novo svojstvo ili promjena. U plan se unose samo opažena i utvrđena svojstva. Ono, što se ne utvrdi kao stalno dječje obilježje, nikako se ne unosi u nj, jer je bolje, da se ništa ne napiše, nego da se napiše neprovjerena istina, a posljedice čega (na laku ruku shvaćenog tog ozbiljnog rada) bi mogle biti gdjegdje i fatalne.

Arhiv broj ....

19......

List I.

Zajednica doma i škole narodne osnovne škole u ....

Psihologijski plan posmatranja individualnih svojstava*

N. N.

učeni.......... osnovne škole,

vjere...................., rođen .... dne ....u.............................. srez ...., banovina ....

I OPĆI DIO:

Kod kuće

Redni broj	ZADACI POSMATRANJA:	REZULTAT OPAŽANJA:
1	Karakteristična obilježja oca i majke; međusobni život roditelja; zdravstvene prilike porodice:	
2	Tko od roditelja i s kakoviim postupkom i s kojih razloga pretežno vodi brigu o odgoju, djeteta?	
3	Tjelesni razvitak djeteta; ishrana djeteta s osobitim obzirom na doručak:	
4	Druženje djeteta i njegov način prilagođivanja društvenoj zajednici:	(1932/1933).
5	Čime dom pospješuje, odnosno sprečava napredak i razvitak djeteta i nastojanja škole? Razlozi!	

II POSEBNI DIO:

	a) Anatomska, fiziološka i higijenska obilježja djeteta:	
1	Vid i sluh:	
2	Fiziološki nedostaci: { slabost mokraćnog mjehura želuca, grčevi, slabokrvnost, polipi, mandli, živčana nervoza, mucanje i dr.	
3	Fiziološko psihološki nedostaci { padavica, kleptomanija, smijeh i dr.	
4	Zarazna preboljenja i oboljenja s posljedicama:	a) prije škole: b) u školi: 193..../193....
	b) Duševna svojstva djeteta:	
1	Pažnja: { Obuku prati s interesom (ravnodušno, nehajno); pažnja traje dulje (kraće) vrijeme; nehotično rastresen; hotimično nepažljiv; pažnja jedno — višestrana i gr.	
2	Opažanje: { Opaža samostalno, jedno — višestrano; uspješno obnavlja svoja opažanja i doživljaje; sadržaj mijenja (ne) hotice; oblike prepoznaje točno. Čemu daje prednost kod samostalnog opažanja?	
3	Pamćenje: { Način učenja:	
	Lični tip pamćenja:	
	Način stjecanja znanja i vladanje s njim:	

*Priredio i lično iskušao **Josip Presečki**, učitelj u Krapini, u svrhu sistematskog individualnog upoznavanja, razumijevanja, upućivanja, jačanja, zadovoljavanja i usavršivanja sposobnosti normalnih učenika (ca) osnovnih škola.

Redni broj	Zadaci posmatranja:		REZULTAT OPAŽANJA:
4	Mašta:	Bujna, osrednja, siromašna; izričito se izražava u....	
5	Mišljenje:	Shvaća brzo (sporo); zaključuje ispravno (površno); kritik; razlikuje bitno od sporednoga; opaža svoje pogreške; zastupa i brani svoje nazore i dr.	
6	Praktično snalaženje:	(Ne)dosjetljiv, (ne)promišljen, plah; organizator igre — rada; olakšava si rad; (ne)sabran u času iznenađenja; (ne)sposoban da se koristi stečenim znanjem i drugo.	
7	Jezično iskazivanje:	Govor bogat (siromašan) izrazima; usmeni (pismeni) izraz misli logičan (besmislen); teško se izražava; govori li u dijalektu ili štokavštinom i dr.	
8	Ćud. čuvstvo, volja:	a) Samosvijestan, častohlepan, ohol, (ne)iskren, pošten, (ne)poslušan, (ne)kolegijalan, uvredljiv, osvetljiv, prkošljiv, brbljav; egoista, altruista; uživa u stjecanju znanja i dr. b) Čuvstvena (ne)osjetljiv, čuvstva traju dugo (kratko), veseljak, tih i zadovoljan, tužan, taji čuvstva i želje; na nj se djeluje lako (teško), zahtijeva oprezan (lijep, strog) postupak i dr. c) Volja (ne)odlučna) i (ne)stalna; otporna proti sugestiji, veseo pri uspjehu; klone pred zaprekama; mnogo započinje — malo svršava i dr.	
9	Manuelni način rada:	Brz (spor) i dobar (površan); spor od nesposobnosti; nema samopouzdanja; uživa u radu i naporu; radi samostalno; traži uputu; sve oponaša; (ne)izdržljiv; voli promjenu rada; potreban mu je poticaj; lijen za rad; voli raditi sam (u zajednici); radi lijevom rukom; uspjesi su redoviti (promjenljivi); dadu li se lako povećati? Razvija veliku (osrednju, nikakovu) fizičku aktivnost i dr Što je uzrok neaktivnosti? (Bolest i dr.)	
10	Intelektualni način stvaranja:	a) Uspjesi su redovni (promjenljivi); dadu li se lako povećati? Nedovoljan talenat nadoknađuje se marljivošću; pismene radnje izrađuje samostalno, prepisuje, uopće ne izrađuje radi neznanja (lijenosti, igre) i dr. b) Kakav je sadržaj, urednost i čitljivost pismenih radnja? U kojem predmetu stalno zaostaje ili nikako ne napreduje? Uzroci!	
11	U kojem se predmetu izričito ističe svojim znanjem (vještinom rada), trajnim interesom i prirodnom darovitošću?		1932./1933.
12	Navike (dobre i loše):		Dobre Loše:
13	Kojem se zvanju (staležu) želi posvetiti i zašto? Posjeduje li dovoljno sposobnosti za to zvanje (stalež)?		
14	Opći i kvocijentualni uspjeh:	I II III IV	% % % % $\frac{\text{Zbir ocjena}}{\text{Broj predmeta}} \times 100$ Min. uspjeh 51% maks. uspjeh 100%
15	Savjeti i primjedbe:		
16	Kontrolna opažanja po izlasku iz škole:		

Vrijeme opažanja:

Od do

Opažač:
N. N.
učitelj (ica)

Za
Zajednicu doma i škole:
N. N.
pretsjednik

Za
Mjesni školski odbor:
N. N.
pretsjednik

Za
Narodnu osnovnu školu:
N. N.
upravitelj

KRALJEVINA JUGOSLAVIJA

Narodna osnovna škola ....,,,,

Arhiv broj List II

193...

OBJAVA

opaženih individualnih svojstava

N. N.

Rezultat sveukupnog sistematskog biometrijsko-fiziološkog i pedagoško-psihološkog posmatranja u osnovnoj školi jest slijedeći:

Fizički razvitak i aktivnost — — — — —

Prilagođivanje društvenoj zajednici — — —

Međusobni odnos doma i škole — — — —

Zdravstveno stanje — — — — — — —

Pažnja — — — — — — — — — —

Opažanje — — — — — — — — —

Pamćenje — — — — — — — — —

Lični tip pamćenja — — — — — — —

Mašta — — — — — — — — — —

Mišljenje — — — — — — — — —

Praktično snalaženje — — — — — —

Jezično iskazivanje — — — — — —

Ćud, čuvstvo, volja — — — — — —

— — — — — — — — — — — — —

Odnos nadarenosti, marljivosti i sklonosti — —

— — — — — — — — — — — — —

Manuelni način rada — — — — — —

Intelektualni način rada — — — — — —

Znanjem, vještinom, talentom ističe se u — —

Znanje temelji na — — — — — — —

Uspjeh (neuspjeh) je rezultat — — — — —

Opći uspjeh — — — — — — — — —

Kvocijentualni uspjeh ...% (Min. 51%, maks. 100%)

Savjeti — — — — — — — — — — —

Opažanja su vršena od .... do .... po g..............

Ova se »Objava« kao tačan i savjestan izvadak iz **»Psihologijskog plana posmatranja individualnih svojstava«** broj gornji, izdaje na svršetku osnovne škole za privatnu porabu roditeljima u svrhu daljnjeg sistematskog, individualnog **upoznavanja, razumijevanja, upućivanja, jačanja, zadovoljavanja i usavršavanja sposobnosti** njihova gore označenog djeteta

U .... dne .... 193..,

Za	Za
Zajednicu doma i škole	Mjesni školski odbor
N. N.	N. N.
pretsjednik	pretsjednik

Za
Narodnu osnovnu školu
N. N.
upravitelj

Plan je sastavljen tako da ga učitelj može na osnovu svoga stručnog obrazovanja, a uz suradnju doma kako u gradu tako i u selu točno ispunjavati i bez svakog priručnika i pomagala. U koliko će pak učitelj biti potpomognut još i suradnjom školskih liječnika, odnosno školskih poliklinika, biće u toliko više rezultati rada ispravniji i potpuniji. Sadrži pak, ako baš ne sve, a to svakako najglavnije momente na koje treba da učitelj kod djeteta svraća pažnju, a ujedno ostavlja nastavniku na volju, da prema svojim psihološkim sposobnostima i ćudi, te razumijevanju dječje duše ovaj plan što više sam proširuje.

Svaki nastavnik koji radi po savremenim principima aktivne škole i razumijevanja dječjeg rada prema njegovim sposobnostima, a osvrćući se i na djelovanje dječje okoline i društva, proučavajući dječje sposobnosti po tom planu dobiće novi poletni uvid u shvaćanja, a po tom i vršenje svojih zvaničnih dužnosti. Sam će mu pak plan omogućiti, da svoj uzgojno-nastavni rad postavi na još čvršće temelje prema zahtjevu savremene psihopedagoške znanosti, te će mu omogućiti s malo dobre volje sistematski upoznati svoje pitomce, i na osnovu toga sazna-

nja prilagođivati odgajanje i nastavu principu potpunog zadovoljavanja individualnih svojstava. (Razumije se, da će i učitelj u tom radu osjetiti mnogo duševne zadovoljštine i užitka). Po tom planu upoznaće učitelj ličnost svoga učenika(ce), tako da mu upozna život na domu i odnos doma prema školi, da mu se otkriju ako i ne sve, a svakako najmarkantnije tjelesne sposobnosti i duševne sklonosti, upoznaju vrline, tegobe i nastranosti, kako bi ih se sve moglo uputiti pravom stazom k cilju ličnog usavršavanja, ukratko, da se dobije jasan pogled u sve dobre i štetne posljedice, kojim školsko i vanškolsko društvo, ubrojiv ovamo i velik upliv okoline, utječe na njegov moralni, intelektualni i tjelesni razvitak.

Kako u interesu pojedinca tako u interesu cjeline, učiteljstvo mora vršiti tu dobrovoljno na sebe preuzetu dužnost naročito strogo po ličnoj savjesti imajući na umu samo lični probitak djece, dobro naše mladeži, a po njima i dobro cijele nacije, a rad u smjeru individualnog upoznavanja nema da služi isključivo individui kao ličnosti samoj za sebe, već jednako kao i sastavnom dijelu cijeloga naroda.

Primijeniti u praksi rad po tom planu biće odmah moguće prema današnjim prilikama naših osnovnih škola, (gdje je broj otpalih đaka na jednog nastavnika još uvijek razmjerno prevelik) provesti u svim onim odjeljenjima (makar i s više razreda) gdje se broj učenika kreće oko 50 kao i po svim mjestima, gdje pojedini nastavnik obučava samo po jedan razred (bez obzira na broj đaka).

Prikazujući taj rad svojim kolegama(icama) na prvi mah su se svi pobojali toga rada. Nakon polasatnog razmišljanja o planu svi su se izjavili spremni za rad bez svake bojazni. (Zaključak sreskih Nastavničkih vijeća u Krapini i Ivancu 1931: »Mole se pretpostavljene prosvjetne vlasti da dozvole uvođenje predloženog plana u škole ovih srezova, te da ga preporuče svemu učiteljstvu naše Kraljevine«).

Psihologijski se plan sastoji iz dva dijela. List I ostaje u školskom arhivu, a izvadak iz njega u obliku Lista II predaje se roditeljima za njihovu porabu.

Time sam u glavnim potezima objasnio cio »Psihol. plan«. Ovime ga stavljam svoj gg. kolegama i gđama kolegicama na uvid, a roditeljima na znanje s jedinom željom da ga svi pozvani prosvjetni faktori prihvate s onom ljubavlju s kojom je i izrađivan.

Krapina. *Presečki Josip*

PISMA O ODGOJU DJECE

I ako je nakon svjetskog rata proučavanje uzgojnih i školskih pitanja postalo za mnoge ljude neka vrst mode, ipak su mnogi od njih došli do spoznanja da je baš nakon krvavog svjetskog rata uzgoj naše djece postao kulturnim pitanjem prvoga reda. Ovo spoznanje širi se, hvala Bogu, u sve većoj mjeri i u radničkim i seljačkim slojevima, osobito među radničkim ženama, koje se živo interesiraju za uzgoj i naobrazbu svoje djece.

Ali budimo iskreni: mnogi donosi u taj veliki posao samo jedno oduševljeno srce. I to je lijepo i važno, ali to nije sve. Zato valja srdačno pozdraviti sve one književnike i pisce koji su uzeli pero u ruke da na popularan i shvatljiv način prikažu širokim masama sva uzgojna pitanja koja se tiču roditelja i njihove djece.

Takovu jednu knjigu napisao je dr. Rudolf Penzig. Knjiga nije velika, a izdalo ju je jedno nakladno društvo u Berlinu*). Tom knjižicom obraća se dr. P. ženama i majkama, jer njihovom odgoju pridaje najveću važnost. Činjenica je da na dijete izvan škole i

*) »Briefe über Kindererziehung an eine Socialistin« Oldenburg-u-Co.-Verlag Berlin S. W. 48. 1922.

igra pred kućom ili na ulici ništa tako snažno ne djeluje kao majka koja je kroz veći dio dana u najužem saobraćaju sa svojom djecom. Ona je, i ako si toga nije svijesna rođena odgojiteljica, pa se može na tom polju rada mnogo više baviti svojom djecom nego si i zamisliti može, ali samo onda ako pod odgojem ne razumijeva planomjerno obučavanje i obrazovanje djeteta, jer ovo je, i jedno i drugo, stvar škole.

»Odgajati ne znači ništa drugo nego: biti onakav kakav jesi, a to konačno mnogo manje iziskuje vremena negoli svako drugo lažno ponašanje. U odgoju se ne radi o tom da pred djetetom mnogo govoriš, još manje da pred njim mnogo toga radiš nego konačno samo o tom: kako pred njim — živiš.

Živi primjer čestitih roditelja djeluje stoput odgojnije negoli prazni moralni zakoni i eventualne kazne«.

Tom odličnom piscu uspjelo je dokazati u njegovim uzgojnim pismima, da je taj najvažniji princip kadar djelovati i na najgoreg čovjeka tako da i on može shvatiti da u svakom djetetu moramo gledati čovjeka koji se razvija.

U prijašnjim vremenima bio je najbolji odgojitelj onaj čovjek, koji je umio najkonzekventnije slomiti volju svojih gojenaca. Danas znamo skoro svi da je najvredniji onaj odgojitelj koji razvija u djetetu njegovu ličnost.

Ali dr. Penzig znade i to, da su mnogi roditelji koji su većinom prošli kroz staru školu, za takav odgoj nesposobni.

»Ali mi svi moramo — nažalost — istom učiti i neprestano učiti: da dijete nije jedna puka stvar od koje i posredstvom koje možeš nešto napraviti i koja se dade »uobličiti« kao komad drva ili mramora, nego da to dijete već od prvog početka, dok još leži na jastuku kao komadić mesa, ima svoj lični život, svoj smisao i svoju vlastitu volju; da je ono slobodno i svoje i onda kad ga stežu vrvce na njegovim pelenicama, jer ova lutkasta čahura obavija njegov »ja« iz kojega će se ispoljiti — čovjek«.

Zamjernim načinom raspravlja dr. Penzig u dvadeset opširnih pisama jednoj majci o najraznovrsnijim odgojnim pitanjima, a osobito sretno rješava problem religije.

Upravo u toj stvari mnogi su roditelji strašno nesamostalni. Ili će svojoj djeci prikazati Boga kao jednog vrlo ljubaznog starca ili će zapasti u nestvarnu ateističku netrpeljivost. Mnoge su majke našle baš u toj knjižici pravi putokaz i na polju religioznog odgoja.

Cijelom knjigom provejava na svakoj stranici samo jedan duh:

Odgajati znači za odgojitelja samo jedno: neprestano učiti! Loš je uzgojitelj koji misli da samo dijete mora uvijek od njega učiti, a ne, i to vrlo često, baš obratno: uzgajatelj od djeteta. No uče li baš majke kraj svog prvorođenog djeteta da odrasao čovjek — uzgajatelj — nije još nikako izučio svoj zanat, i ako misli da je »gotov« — uzgajatelj.

Od majki koje se danomice kroz mnogo sati druže sa svojom djecom, možemo prije svega očekivati spoznanje da je odgoj velika umjetnost. Ne ulaže li čovjek neizmjernu pažnju i veliko umijeće kad se radi o tom da se jednoga dana mrtva materija umjetno oživi? A može li taj isti čovjek posve hladnokrvan ili bešćutan biti kad se radi o — čovjeku?!

Svim našim mladim nastavnicima i roditeljima napose majkama, toplo preporučujemo da pročitaju ovu knjižicu, jer je napisana svježe i popularno, ali ne površno i jer će u pismima, koja sadržava, u velike poslužiti osjećajima i mišljenju svake žene i majke u najidealnijem smislu.

Zagreb

J. R.

NESOCIJALNI POKUSI SA ŠKOLOM

Među nekoja nesretna gesla za reformu škole spada svakako i riječ diferencijacija t. j. razvrstavanje đaka prema nadarenosti u razrede s đacima darovitima i manje darovitima. To je doduše logički izvod od onog prokletog američkog taylorizma: izvući iz individua najveću množinu rada, ali to se može dogoditi samo s najsurovijim nasiljem na čovjeku.

Međutim dok je u političkom životu na pr. najbolji državopravni uče-

njak izjednačen sa siromašnom nepismenom babom koja ne zna ništa o ovom svijetu; ili pokraj iskusnog oca-gospodara ima isto pravo recimo lakoumni i žestoki mladić, pun najbujnije fantazije, dolazi socijalista s razlikovanjem djece prema nadarenosti. Jedva je škola potisnula te svakojake »zlatne« i »crne knjige«, »magareće« klupe, lokalizaciju prema uspjehu, jer je to pogubno djelovalo na misao i razvoj karaktera đaka, evo opet pod tobožnjom zastavom »napretka« dolazi — dapače se podržava na pokusnim školama — ovo prastaro sredstvo.

To vodi samo k umišljenosti, oholosti, nadutosti i naprostom uništenju osjećaja ravnopravnosti i demokratskog mišljenja. Kada bi slični odgoj propagirao koji nesocijalista, na nj bi se oborila bura ogorčenja i nesocijalistički bi ministar morao napustiti svoju stolicu. Tako se vidi i ovdje da i stara stvar samo s blistavim omotom može zavesti u bludnju lakovjerne ljude.

Određivati nadarenost djece tako potanko kod svakog djeteta i prema tome odlučivati o važnom razvrstavanju, može se usuditi samo pedagoški umišljenjak ili nedouk. Dosta je na pr. da dijete ima u nosu polipa za kog se nezna, ili pak drugu neopaženu tjelesnu manu, pa je sposobnost i duševna jakost djeteta tako snižena da može biti određeno u razred manje darovitih. Dosta je nekoliko tjedana nesređenog i burnog obiteljskog života, što samo dijete zna i proživi, nervi mu popuste, sposobnost se snizi. Dovoljna je na pr. nezaposlenost očeva — recimo štrajk — što zadaje velike brige roditeljima, i dijete već od toga trpi.

Ali i među djecom iz toga nastaju nepoželjni odnošaji, upravo socijalizmu neprijateljski. Nastaje tu u darovitih đaka umišljenost koja vodi do preziranja slabijih vršnjaka, do podrugivanja koje osjetljive, iako manje nadarene, ali inače savjesne đake, u duši boli. I ta bol može najzad prijeći u ravnodušnost, pasivnost, tupost i u mržnju na život.

U jednoj su diferenciranoj školi to htjeli predusresti tako da su razred manje nadarenih nazvali razredom — Komenskoga!!! i posljedica je toga bila da su se djeci iz toga razreda đaci iz drugih razreda rugali s imenom Komenskog! Nije li to mala blasfemija za naše narodne velikane? Ali osim škole i djeteta tu je i treći faktor, t. j. roditelji. Škola ne može više poniziti majku, ne može je više uzbuditi i ogorčiti protiv škole, dapače i do mržnje razdražiti, nego kad njezina miljenika odredi među manje darovitu djecu. Tu se vidi da se osim psihoanalize djeteta mora respektirati i psihoanaliza roditelja.

I kad to sve pustimo po strani, dođemo opet k pitanju financiranja. Već stoga što se imućni roditelji više mogu posvetiti djeci, pribaviti im pomagala, dati im daljnu izobrazbu — a tomu ne mogu nikako izbjeći ni naši reformatori cijelog školstva, makar se previjali kakogod umiju — biće tu uvijek stanoviti odnošaj. Osim toga pak: ko će uzdržavati prekobrojne i suvišne razrede kad nema novaca ni za normalne? Zato tu američku metodu koju je i Austrija poprimila (gdje već ovake ideje niču), u interesu napretka, demokracije i socijalizma naprosto treba zabaciti.

»N P« Prag *Stanislav Nikolau*

ZA GENERACIJU — KOJA DOLAZI

Nema nijednoga roditelja-skrbnika koji u današnje vrijeme ne bi pozdravio zbliženje dječjih skrbnika-roditelja s gg. nastavnicima-cama i zaželio živi dodir roditelja i nastavnika. Kao svaka stvar što se prikazuje u raznim oblicima, tako se i to zbliženje i suradnja roditelja i nastavnika tumači na razne načine. Nije tome davno — a ima toga još i danas — da od onoga dana otkako se dijete u prvi razred osnovne škole upisalo, pa sve do časa njegova izlaska iz ma koga razreda, njegovi se roditelji nisu više pojavljivali na pragu škole. Još i danas imade slučajeva da se dijete pošalje u školu, a da roditelji o njemu ne vode (negdje ne mogu voditi) računa, nego se sva strana odgoja prepušta školskoj nastavi i samoučenju djeteta ili, što je najgore, utjecaju ulice.

Kroz mnoga stradanja prolazile su čitave generacije djece, dok se jednom eto i kod nas krenulo s mrtve točke gledanja na školski odgoj, te se i kod nas zaredalo osnivanjem

roditeljskih vijeća. Kako je taj rad zamišljen i s kakovim djelokrugom određen dosada nam još nema tako jasnih perspektiva. Jedno je nepobitno: da u današnje doba socijalne bijede i nejednakosti u pravima i na samo školovanje naše djece jeste osnivanje roditeljskih vijeća životno pitanje ne samo naše djece nego je to i pitanje koje zasijeca duboko u život svih roditelja-skrbnika.

No prije nego li dademo svoje poglede: kakova je svrha i dužnost tih roditeljskih vijeća, moramo napomenuti da bez zdrave podloge za njihov rad ne može biti koristi za samu djecu. Jer samim osnivanjem roditeljskih vijeća, a bez žive veze koju treba da između nastave i opskrbe podržavaju školska djeca, biće svi napori bezuspješni. Kao baza na kojoj bi se uspješan rad roditeljskih vijeća mogao odvijati jeste djelokrug koji bi određivao jedan takov pravilnik. (Op. ur. U br. 2, 3 i 4 I knjige »Doma i škole« donijeli smo nekoje pravilnike i upute.) Ako postoji, dobro — ako ne postoji, treba ga sastaviti. Kako si zamišljaju pojedini roditelji rad tih vijeća, odmah ćemo ovdje navesti:

1. svaki razred — niže ili više m. ili ž. škole — trebao bi imati svoje roditeljsko vijeće;
2. da rad tih vijeća bude svestran, koji bi obuhvatio sva, pa i životna pitanja naše djece — svaki razrednik-ca trebao bi u početku (ili tokom) školske godine poslati po školskoj djeci pozive očevima, majkama ili skrbnicima djece da dođu u određeni dan i sat u školu. Taj dan bi mogao biti samo praznik kada su očevi slobodni od zanimanja;
3. na tome bi se roditeljskom sastanku pod pretsjedanjem nastavnika-ce izabralo roditeljsko vijeće od 5—7 lica koje bi rukovodilo sa svima željama i potrebama donesenim na sastanku svih roditelja.

Ovako izabrano roditeljsko vijeće imalo bi dužnost da od vremena na vrijeme u zajednici s nastavnikom-com drži sjednice, saziva sastanke, te proučava sve pismene i usmene opaske i molbe roditelja koje bi bile samo na korist svakom nastavniku-ci. Od ovakove bi se suradnje moglo očekivati i uspješnih rezultata kod školske mladeži.

Osim ove i ovakove žive veze koju bi roditelji držali s nastavom, još jača i življa veza trebala bi se uspostaviti i direktno između svakoga roditelja i nastavnika-ce preko školske djece. Kontrola rada i napretka djeteta u pojedinim nižim školama u Zagrebu (a možda i drugdje) ima se provesti na taj način da svako dijete prije negoli se pusti iz škole dnevno imade napisati svoj zadatak iz svakoga predmeta napose u bilježnicu tako da čim ono dođe kući već na prvi pogled kada se zaviri u »kućni zadatak« roditelji vide što dijete imade do sutrašnjeg dana naučiti. Razumljivo je da ovakovi zadaci moraju biti jasno napisani. Bilo je slučajeva da je dijete, recimo, dobilo zadatak iz računa u nižoj školi, a da ga roditelji nisu razumjeli i nisu mogli da djetetu pomognu. N. pr.: od 370 do 250 ili od 260 do 400; bez ma i najkraćeg obrazloženja; ovu zadaću (osim ako je dijete upamtilo iz škole) neće moći ni jedan roditelj da riješi i pomogne djetetu. Zadatak je u školi zamišljen da se kod kuće ispišu svi brojevi od 370 skidajući po desetiću do 250 tj. 360, 350 itd., a k prvome 260 do 400 da se doda po desetica tj. 270, 280 itd. To je konkretan primjer, a u današnje vrijeme gdje je jednom nastavniku povjereno 40—50 pa i više djece, ne može se reći da nije potrebna pomoć roditelja barem onih koji mogu pomoći. Svi roditelji ne mogu da pomažu djeci, ali ako se u svakom razredu nađe barem polovica roditelja koja će djeci ne samo pomagati da pravilno izvrše svoje »kućne zadatke« nego će ih još i upozoravati i na držanje u školi tada će nastavniku-ci ostati više vremena da se posveti drugoj polovici djece koja takove pomoći kod kuće nemaju.

A što tek da rečemo od kolike je potrebe zajednička saradnja oko prosvjetnog i društvenog odgoja mladeži. Za tu tako važnu stranu dječjeg života može se reći da se kod nas padalo iz griješke u griješku ili se takav rad prepustio inicijativi pojedinaca koji višeput nemaju ništa zajedničko s odgojem školske mladeži. Kod nas se može djeci servirati sve i sva i ne gledajući kako će to da utječe na njihov duševni razvitak. Na primjer:

Prošlog kat. Božića (26 XII 1932) priređena je u Malom kazalištu u Frankopanskoj ulici »Dječja predstava« koja je počela u 11 sati, a svršila oko 1 sat po podne. Bio je prikazivan komad »Snjeguljica« od Širole Ml. Komadu je svrha da djeci dade neki »odgojni« ili »zabavni« užitak. No od ova dva temeljna načela — koja bi svima priređivačima dječjih predstava trebala vazda lebdjeti pred očima — s prikazivanjem »Snjeguljice« nije nijedan postignut. Kada čovjek uzme još umjetnu stranu toga komada i

IZ „LIŠĆA“

LASTAVICA

Kad su se s proljeća god. 1883 lastavice u Celovac vratile, našle su na štedioničkoj zgradi u svom gnijezdu — vrapca. Otimač se nikako nije dao iz gnijezda.

Lastavice odletješe. Za kratko vrijeme vrati ih se cijelo jato, noseći svaka u kljunu po komad blata. Naočigled množine ljudi zazidaše vrapca u otetom gnijezdu.

Vidio sam to gnijezdo, u celovačkom muzeju. Vrapcu proviruje iz gnijezda samo kljun, — htio ga je u smrtnoj borbi prokljuvati.

...Tako rade lastavice na Slovenskom, — pomislih gledajući to gnijezdo, — a što čine braća Slovenci kad njima tko kuću preotme? — Ono isto, što i Hrvati: donesu otimaču još i breme slame, da na mekanom leži!

GOSPODIN UČITELJ

Bili su praznici poslije prve normalke. Kako da se s veseljem ne sjećam onoga vremena? Cijele dane smo se igrali na kopnu i moru.

Jednom nas se desetak po školskome dvorištu natjeravalo.

Našu ćeš halabuku lako pomisliti, rečem li, da smo se igrali »Indijanaca«.

Znali smo, da naš gospodin učitelj tu stanuje, nego tko će na to u igri misliti, — a ferije su!

Upravo je urnebesnim urlikanjem jedna divljačka četa navalila na drugu. — Divno.

Naš gospodin učitelj bijaše — čini mi se — drugog mišljenja, jer se u taj tren pokazao na vratima — — sa šibom u ruci.

»Učitelj! Učitelj!« viču prestrašeno divljaci — pa u bijeg. Ja nijesam bježao.

Učitelj je bjegunce gonio sve do vrata dvorišta — ne ulovivši na sreću ni jednoga.

Vraćajući se opazi mene pa pođe mašući šibom — prema meni. Stojim. — — Išao je brzo, onda sve laganije, pa do mene, — tad se naglo okrenu i ode u kuću.

Stari, dobri moj Frane! Zar ne, da me ne bi bio štedio, da si me ulovio u b i j e g u?

Z a g r e b, 1888

Fran Mažuranić

POTEZI*

PRIJE ODLASKA

Blijede magle sipe hladnom, neprijatnom vlagom.

Vuku se od bregova, padaju po opustjelim poljima. Ovuda se još prije neko vrijeme radovali suncu modri cvjetovi; ganjali se prpošni lepiri, žarkim plamom gorjeli makovi.

Sad preko polja dunuše hladni vjetrovi.

Lastavice u jatima zebu na žicama telefona.

Što čekaju? Kakva ih sila sprečava da se još uvijek drže istoga mjesta; da se ne dignu i ne polete još sveudilj prema krajevima gdje se mjesto vijora i jesenjih magla rađaju sunčana jutra?

One šalju posljednji pozdrav svojim opustjelim gnijezdima, vitkom zvoniku, kućama bijelim i dobrim ljudima.

Još posljednjim pogledom hoće da obuhvate svoj kraj rođenja.

A malo im srce tako tužno kuca u krtim grudima — —

OBORENO GNIJEZDO

Cijelu je noć pljuštila duga jesenja kiša.

Udarala je o zidove, lupala o prozore.

Ujutro, kad se načas pojavilo sunce, bilo je sve vlažno ulicama koje su bile pune žuta lišća što ga je hladan vjetar nanio s obližnje aleje kestenja.

Ispred jedne puče na pločniku ležalo je gnijezdo lastavice, oboreno, smrvljeno.

Još se dobro zamjećivao topli ležaj na jednom otkinutom komadu što su ga za svoje mlade spremile s velikom brigom stare ptice.

Ko je oborio ovo gnijezdo?

Je li zlobna ruka? Ili je bila preslabo građeno, da odoli buri i nevremenu?

...Doći će sunce i proljetni vjetrovi :

Vratiće se drage laste da dugim modrim krilima krstare našim ulicama.

Vratiće se valjda i one što su ugledale prvo svijetlo u tom oborenom gnijezdu i prvi puta poletjele iz njega u lijepi božji svijet.

Kako će one negdje tužno lijetati oko mjesta, gdje im je nekada stajalo gnijezdo i uzaludu tražiti svoj dragi dom rođenja...

S a m o b o r *Bogumil Toni*

* Iz zbirke crtica pod ovim natpisom od istoga pisca.

DVIJE PJESME

VEČER

Poljem je prošo mirisni suton
noseći večer na toplom dlanu.
Jedna je umorna ptičica sjela
na dozrelu šljivovu granu.

Plahi su cvijeci sklopili čaške,
njihove oči pune su rose.
Tihi je vjetar došao s brda
meke, raspletene kose.

Između starih, jesenjih vrba
vode su ruku pružile meku.
Na njinom modrom valu daleko
sva naša nadanja teku.

NOĆ

Nečujnim, svilenim korakom
s bregova sišla je noć.
Za njom će zvijezde, biseri,
i mjesec, dukat, doć.

Rumena, ko da se stidi,
blago mi miluje kose.
Svu večer, zamišljen, brojim
njezine korake bose.

Zagreb *Ivo Kozarčanin*

GLOGOV TRN

Uz cestu rastao ružin grm. Na njemu još samo stara rascvjetana ruža i nježan pupoljak u osmijehu mladosti i života. U blizini pupoljka njihala se glogova grančica. Pupoljak se rastapao od veselja i uzbuđenosti kad bi ga lahorak zanjihao, dok bi mu se srce rastužilo kad bi ga vjetrovi mimoilazili i ubrzano preletjeli cestom u druge strane ostavljajuć za sobom mrtvu tišinu.

Jednoga dana, kad ga je lahor i opet samo na časak zanjihao i odmah poletio cestom dalje, namrgodi svoje vedro i ružičasto čelo i kao van sebe grakne na obližnju glogovu grančicu:

— Tä ti si koja plašiš vjetrove tim tvojim bodljikama, nesrećo jedna!

Glogova je grančica samo na časak drhtnula, a onda nehajno zijevnula...

Pupoljak se time i većma uznemiri i stane k sebi dozivati šarene leptire moleći ih da mu sjednu na glavicu i da ga zanjišu. Leptiri posluhnuše i cijeli božji dan ostadoše u službi razdragana pupoljka.

Ushićen od radosti, zaboravi mališan na pogrde, što ih je čas prije izrekao glogovoj grančici, i stade se s njome bratimiti nagibajući joj se sve bliže i bliže. Glogova se grančica samo lukavo smiješila, ali kad joj se pupoljak u sve jačem zamahu posvema priljubio, usadi mu svoje oštro trnje u rumene usne. Pupoljak gorko zaplače.

— Zašto plačeš, dijete moje? — uznemiri se stara ruža.

— Mamo, mamice! — jadikovao pupoljak — izranio me susjedov trn.

— Avaj, sine! — drhtnu ruža. — Nijesam li te često opominjala, da se kloniš takovih drugova. Izbjegavaj ih, pa ti se neće nikada dogoditi takova nesreća.

*

Čuvajte se i vi, draga djeco, zlih i opakih drugova, koji će vam mnogo jače izraniti mlađahna srca nego što je to glogov trn onaj nježni ružin pupoljak.

Crikvenica *Jos. A. Kraljić*

LAV, LISICA, JAZAVAC I VUK

Kažu kako su jednom otišli u lov lav, lisica, jazavac i vuk. Ugovore da na četvero dijele štogod ulove. Vas dan hodaju po lovu, ali slučajno niko ništa ne ulovi, nego sam vuk ulovi srnu.

Kad je bilo naveče na konaku, primakne se lav srni, pa je zgrabi i raskine na četiri komada, te reče svojoj družini:

— Evo ja podijelih lov, kao što smo rekli, pa uzimam jedan dio kao vaš drug, drugi — kao vaš car, treći — što sam od vas jači, a za četvrti ko bi god prihvatio, neka znade da ću mu glavu otkinuti.

Na što sva družina jednoglasno zaviče:

— Živio, naš velemožni vladaru! Tako je baš i pravo i naravno!

Nato se lav nasmije i počne jesti.

Moć i snaga, kad ne gleda na pravdu, kakogod osudi, nejači i protiv svoje volje i savjesti, mora odobravati i reći: »Živio!« *(Arapska)*

MALI VRABAC

Ciu... ciu... evo mene!
Kom još srce tako vene,
Da me ne bi rado gledo —
Pa ma vragu dušu predo?!...
Svašta znadem:
Lovim... kradem.
Tučem, bijem,
Svađu sijem,
Ali uz to dobar ja sam; —
Takovim se i sâm glasam!
Nek me drugi samo kude, —
(Oh, al' to su lude... lude!);
Meni neće škodit zato;
Moje drago,
Poljsko blago, —
Volim više nego zlato!

Pomagaću
I — oraču,
Jer me vazda, —
Bio kmet il' gazda,
Dobro plati, —
To od davno znam,
A da me ne plati...
Ukro bih i sâm!...

Nemojte se čudit tome
Lopovluku malom mome,
Ja sam noću pošten jako,
Ta to mîslim znade sva'ko!...
Ne bih ti po noći,
Kad se sklope oči,
Takao ni mrvu,
Jer ja nemam te »navike«,
Dok ne dođe do prilike,
Pa da zgrabim... prvu...

Moj me otac tako uči
I po vazdan samo muči,
Vodeći me preko poljâ,
Preko barâ
I močvarâ,
Pa u mlîn,
Gdje o klin
Visi divna slatka proja;...
Aoh, majko mila moja,
Što me za jest hvata volja...!

Nemojte me bijedit sada,
Kad Vam rekoh dušu moju; —
Ja znam da bi mnogi rado,
Zatvorili bolje proju,
Kako ne bi
Mogo sebi
Omastiti mali kljun,
Koji nikad nije pun...
Ali, ljudi, dobri ljudi,
Ta vi nijeste svi baš hudi,
Zato dajte žita,
Da se vrapčić već ne skita!!.

Sarajevo *Ratko Scipioni*

VJERNO PRIJATELJSTVO

Na obali je ribnjaka, u kom je živjela kornjača, savio gnijezdo djetao. Svake večeri dolazila je gazela na ribnjak da se napije vode.

Jednoga dana opazi lovac gazelin trag i položi na mjesto gdje je gazela pila kožnatu zamku. Kad je gazela navečer došla na vodu, uhvatila se u stupicu. Krikom je probudila kornjaču i djetla.

Požurili su se k ulovljenoj gazeli i vijećali što će početi da je oslobode. Djetao je rekao:

— Kornjačo, glođi remenje! Ja ću se međutim pobrinuti da ne dođe lovac. Možda uspijemo gazelu spasiti.

Kornjača je počela glodati remenje; djetao pak odletio u selo gdje živi lovac. Kad je svitalo, lovac se spremao u šumu. Jedva je izašao, kriknuo je djetao, lovcu sletio na glavu i tukao ga krilima i kljunom, grebao pandžama. I praznovjerni lovac reče sam sebi:

— Ova mi ptica ništa dobro ne proriče. Vratiću se, pa ću poslije izaći.

Kad su pijevci pjevali po drugi put, opet je izašao, ali mu je djetao zapriječio put. Lovac se opet povratio.

— Izaćiću istom po danu! — reče.

I po treći put mu je djetao poletio zapriječiti put, ali već je sunce jako sjalo i lovac reče:

— Gle, ta to je bio samo djetao!

I otišao je lovac u šumu. Djetao je brzo letio k ribnjaku.

— Lovac već ide! — vikao je izdaleka.

Kornjača je medjutim pregrizla mnogo remenja; još je preostao samo jedan. Ali njezina su usta bila puna krvi, oštro je remenje izranilo njezine usne. Kad je gazela vidjela lovca, snažno trgne s remenom i uspije joj da ga pretrgne. Djetao je sjeo visoko na drvo i gledao što će sad biti. Samo je kornjača ostala na obali ribnjaka, jer se glođući remenje jako umorila.

Lovac ju je digao, strpao u torbu i objesio je na drvo, pa je potrčao za gazelom.

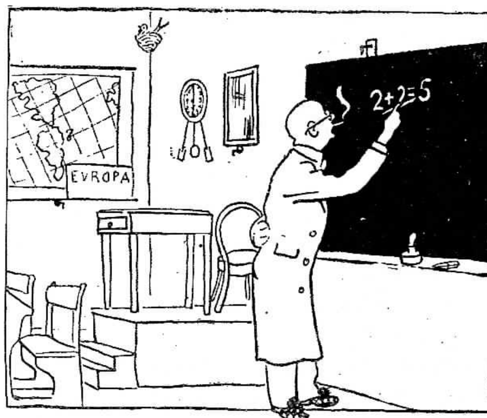
Gazela je pak vidjela, kako se lovac dočepao kornjače i uvrtjela si u glavu da će je spasiti. Pustila je da joj se lovac malo približi i pretvarala se da je ranjena. Tako je zavela lovca duboko u šumu.

Kad ga je već dosta daleko zavela, skočila je naglo s puta u stranu i vratila se k ribnjaku drugim putem. Tu je zahvatila lovčevu torbu s rogom, srušila je s drveta i oslobodila kornjaču.

I tako su živjeli svi troje skupa dalje u iskrenom prijateljstvu koje su uzajamno i činima dokazali.

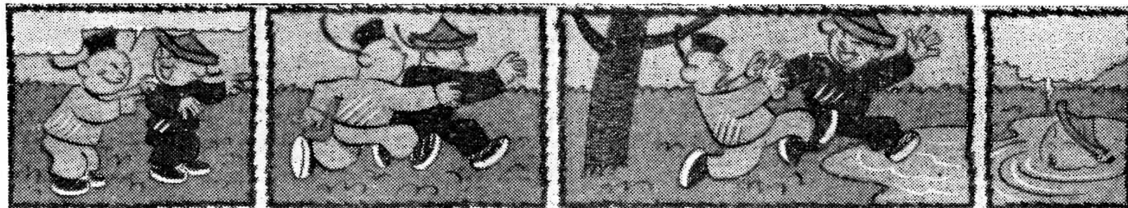
(Indijska)

SLIKA S POGREŠKAMA

Ko će naći više pogrešaka?

NIJEDAN NIJE DOBIO OKLADU

Dva se Kineza oklade, koji će kome uteći. — *Trče oni baš ljudski, a perčini vijore po zraku.* — *Eto jada iznenada! Jedan se objesio perčinom na granu.* — *Drugi, zlobno mu se smijući, skoči u lokvu.*

MALO POUKE

700 M ISPOD MORSKE POVRŠINE

»Piccardom morskih dubina« nazvaše istraživača Vilima Beebe, koji se u ronilačkom zvonu spustio nekih 700 m pod površinu mora kod Bermudskih otoka. U takoj je dubini potpuna tmina koju samo oživljuje mnoštvo svjetlucavih riba. Istraživač Beebe uspoređuje ovu dubinu s nebeskim svodom u noći po kom se pomiče i treperi množina modrikastih i zelenkastih zvjezdica.

U LEDENOJ PUSTOŠI SLUŠAO SVOJ MATERINSKI JEZIK

Slovački novinar Pakan putuje po sjeveru i na tom se putu našao na polarnom pojasu. Tamo mu je primalac radija dao dvaput mogućnosti, da sluša češkoslovački radio. Eto putem radia može čovjek u najvećoj pustoši i ledu biti u vezi sa svojom domovinom i slušati rođeni jezik!

Pitali Imami Gazalije, velikog arapskog učenjaka: »Kako si do tolikog znanja došao?« — Našto odgovori: »Štogod nisam znao, nisam se stidio drugog pitati«.

Laskave riječi — napola laž.
Ko hiti, posrće, a ko oklijeva, ne stiže.
Ko ti dobro učini, vrati mu; ako ne možeš njemu, vrati njegovoj djeci.
Nemoj ništa raditi tajno, za što bi se stidio javno.

DJEČJE IGRE

RIBOLOV

Broj igrača 20—40. Mjesto za igru po volji, može se igrati i u većoj dvorani.

Na igralištu, koje nam pretstavlja more, odredi se posebni prostor za luku. Ribe plivaju u moru t. j. lete naokolo, a ribari, sve dva i dva držeći se rukama, idu u lov na ribe. Broj igrača na jednoj i drugoj strani neka je jednak. Koju ribu jedan ili drugi ribar rukom udari, ona je ulovljena, ne smije se braniti, te je sad ribari na rukama odnesu u luku. Ona riba, koja pređe u bijegu granice luke, također je ulovljena. Ribari smiju uvijek uloviti samo jednu ribu. Ako ribarima izmakne riba prije nego li je odnesu u luku, slobodna je. Ribari mogu samo onda loviti, ako se drže rukama.

Ista igra može se izvoditi i ovako:

Petorica igrača uhvate se za ruke i sačinjavaju tako mrežu, kojom idu u lov na ribe. Kad se primaknu kojoj ribi, imadu se dva krajnja igrača spojiti, t. j. zatvoriti mrežu, i riba je ulovljena. Čitava mreža mora se složno gibati prema vođi na kraju mreže, koji mora biti najvještiji. Čim bude koja riba ulovljena, ima se uvrstati među druge igrače u mrežu. Kad je već mreža prevelika, razdijeli se na dva dijela, i sad dvije mreže hvataju ribe, itd. Igra je dovršena kad su pohvatane sve ribe. U tom slučaju ne smije se rukama riba loviti.

I n a č i c a : Ribari s više mreža hvataju ribe i vode ih u posebnu luku. Rastrgne li riba mrežu, ili se ona prekine, riba je slobodna. Kad su sve ribe pohvatane, onda igrači zamijene uloge, te ribari postanu ribama, a ribe ribarima.

SKRIVAČICA

Gdje je skaut?

ŠALE

BRZO SE ZASITIO ŠKOLE

Jankić je prvi put u školi, pa mu se baš nije osobito dopalo. Na koncu obuke ostavi početnicu, pločicu i torbu u klupi i hoće da ode kroz vrata.

— Jankić, — zove ga učitelj, — zaboravio si svoje stvari!

— Eto ih vama, ja i onako više ne ću doći nazad.

ZELENI DIM

U prvom razredu osnovne škole risali su đaci raznobojnim olovkama kuću s dimnjakom i gustim dimom. Jedan je učenik narisao taj dim zelenom olovkom.

Učitelj ga upita, zašto je napravio zeleni dim, a on odgovori:

— Jer mama upravo danas kuha špinat.

ODGONETAČ

Učitelj: Reci mi, Perica, ime kojeg slavnog vojvode.

Perica: Molim, koliko slova mora imati?

NEPOSLUŠNA BARICA

— To je nečuveno, Dragane, da sjedaš tako zamazan za sto. Barice, ajte s njim na vodovod i operite mu lice i ruke.

Za čas se čuje krik izvana:—

— Mamice, ajde ovamo! Ona mi pere i vrat!

ZAŠTO OVO, ZAŠTO ONO...

— Tatice, što je to kiša?

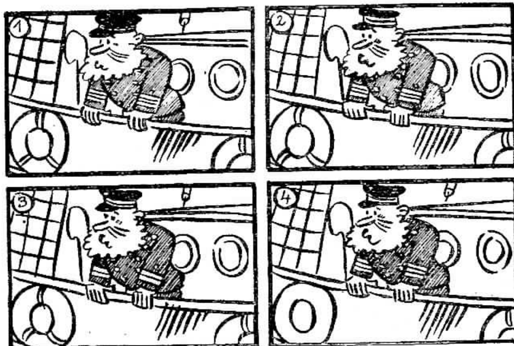
— Kiša? To je voda što nam je dragi Bogo šalje s neba.

— A zašto?

— Da bi drveće i cvijeće u našem vrtu lijepo raslo i cvalo.

— Ali to bi on ipak mogao znati da mi već četvrt godine imamo štrcaljku!

SLIČICE S RAZLIKAMA

Nađi, u čemu se razlikuju 2, 3 i 4, sličica od prve!

ZAGONETKE

NARODNE ZAGONETKE I PITALICE

1. Gosti dođoše ljeti, a odoše zimi.
2. Hodi po putiću u zelenu kaputiću, zube kesi, oči peči i još viče: baka, baka!
3. I u mene i u tebe, i ovce bjelice i u zrna pšenice.
4. Zašto kokoš kljuje?
5. Zašto pas maše repom?
6. Zašto je križ na tornju u jabuku usađen?

7. ZAGONETKA U ČETVORINI

Sastavila **Marić Branka**

A	A	Č	K	K	Mjesto u Primorju
K	K	L	O	O	Ruda
O	O	O	O	O	Dio kola
O	O	O	R	R	Prislov
T	T	V	V	V	Perivoj u Zagrebu

Jednako se čita vodoravno i okomito.

ODGONETKE

zagonetaka iz 1 broja II godišta »Dječjeg kola«:

1. Luk; 2. Puž; 3. Vjetar; 4. Kad nema velikih; 5. Nikako, sam dođe; 6. Grbava; 7. U četvrtu; 8. Rab; 9. Bakar; 10. Ozalj; 11. Brod; 12. Vis.

Odgonetali su: Košutić Zvonko (1, 2, 3, 5, 6, 7); Markušić Boris (1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12); Vacek Jožica (1—12); Neumann Lilly (2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12); Ferderber Antun (2, 3, 7, 8, 9, 10, 11, 12); Wagmann Koloman (2, 3, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12); Štimec Irislav (2—12); Kel Ivo (2, 3, 4, 7, 9, 10, 11, 12); Blažičević Edgar (2—5, 7—12).

Nagrađeni su: Markušić Boris, Vacek Jožica, Neumann Lilly i Štimec Irislav.

Nagrade se dijele u upravi »Doma i škole«, Gornji grad, Matoševa 9, lijevo I kat, od 11—13 sati svakog radnog dana.

U 1 broju »Dječjeg kola« izostala su pomutnjom imena dvojice odgonetača i to: Vuglec Zlatko (6, 8, 9, 10) i Zvonimir Mikac (6, 8, 9).

POGODI!

Odgovor na zadatak u 1 broju: Bio je 1 čovjek, 5 žena i 14 djevojaka.

Sastala se dva ovčara sa svojim ovcama na pašnjaku, pa će jedan drugom: Daj mi jednu od tvojih ovaca, pa ću imati dvaput koliko ti. — Drugi odvrati prvomu: Daj ti meni od tvojih ovaca jednu, pa ću imati upravo koliko i ti.

Koliko je koji imao ovaca?

(Odgovor u 3 broju.)

izreda njegove dijelove i uvidi koliko mlada dječja duša mora utrošiti truda i napora dok spoji jedno s drugim, tad moramo doći do zaključka da taj komad više škodi negoli koristi odgoju djece. 1. Zar svađa u prvome činu između r o d i t e l j a djeluje odgojno? 2. Zar odvođenje djevojčice u šumu po dvojici kraljevih slugu, koji dižu nož i sjekiru nad glavu njenu i tako čekaju dok ih »nečiji« glas ne zaustavi od zločina, djeluje odgojno? 3. Zar taština žene, koja se pred zrcalom prenemaže ističući tu taštinu u svojoj i djevojčinoj ljepoti, djeluje odgojno? 4. Zar, kad ista kraljeva druga žena truje djevojčicu steznikom, češljem i jabukom, djeluje odgojno? — Sad ostaju još samo kratke sličice malih patuljaka koje su dosta površno izvedene i koje i sa svojom kratkom molitvicom« prije jela ne mogu ni izdaleka pokriti svu ostalu sliku komada, a kamoli opravdati da se komad može kao odgojan davati našoj djeci.

Oni, koji se u kazalištu — ma i vremeno — bave problemima prosvjete i odgoja mladeži, treba da se malo zainteresuju ne za jednu nego za sve velegradske pozornice i da se uvjere što se sve tamo daje i što se sve smatra odgojnim za djecu. Zato nije nikakovo čudo, da su kod toga davanja »Snjeguljice« jeftinija mjesta po 5 i 6 d bila gotovo rasprodana, dok su sva skuplja mjesta zijevala od praznine. Kod dječjih priredaba treba cijene nivelirati bez obzira na »bogate« roditelje čija djeca i onako imadu sve užitke i kojima nije ni stalo do takovih i sličnih predstava.

Kad je već riječ o kazalištu i odgoju mladeži putem »priredaba za djecu«, tada treba istaći i to da bi tu trebao biti kompetentan sud naših učiteljskih foruma i organizacija, jer su oni jedini koji najbolje i najdublje poznaju dječju naviku i sklonost. Tko se primi ovakove odgovorne dužnosti, taj je bezuvjetno dužan zaviriti u metode odgoja ostalih velegradova Evrope, pa se poslužiti gotovim iskustvom, te za djecu prirediti nešto što je poučno i korisno, a ne stvari, koje nisu niti za plač, niti za smijeh. U prvom redu naša bi inteligencija trebala i ovo da čuje i da jednom oživi na svim linijama kulturnog polja, pa ako već ne može ići uporedo s istim tempom progresa kojim ide inteligencija ostalih velegradova Evrope, to bi upravo bila njezina dužnost da uloži svu svoju intelektualnu snagu i da na ovakom kulturnom mjestu uznastoji dokazati da ima smisla i veselja da utire kulturne staze novoj generaciji koja za njom dolazi.

Zato u svakom pitanju odgoja i života djece nužan je zajednički rad roditelja i nastavnika-ce, jer će se samo na taj način uzmoći izdići odgoj na onaj stepen na koji on u današnje vrijeme spada.

Zagreb

Josip Sorić

KUPUJTE I TROŠITE DOMAĆE VRSTE TINTE.

Naša industrija tinte i pribora za pisanje kao: gumiarabike, pečatnog voska te raznih vrsta tuševa vrlo je lijepo razvijena i može da služi za uzor mnogim drugim industrijama. — Što se tiče tih stvari mi ne trebamo ništa uvažati iz inozemstva. Tintu i drugi pribor za pisanje proizvađaju naše domaće tvornice od kojih se tri nalaze u Zagrebu, a dvije u Beogradu. U Zagrebu se nalazi »Penkala«, tvornica tinte i pisaćeg pribora. Albrecht i Kovačić, tvornica tinte i kemikalija te Vjenceslav Pech, I. Jugoslavenska tvornica tinte. U Beogradu posluju »Šišad« i »Beli Medved« tvornice tinte.

Pazite zato kod kupovanja da kupujete tintu koja je snabdjevena domaćom oznakom, to jest da je proizvedena u Jugoslaviji od gore navedenih tvornica. Ta je tinta vrlo dobra i jasna je nakon više godina. Ta industrija, koja je najviše razvijena baš u Zagrebu, daje kruha 200 radničkih porodica. Zato je baš kod ove industrije na mjestu parola: kupujte domaće proizvode.

RODITELJIMA POČETKOM ŠKOLSKE GODINE

IZVJEŠTAJ S PRVOG RODITELJSKOG SASTANKA NA TREŠNJEVCI

Dne 2 X 1932 pozvala je učiteljica Ia raz. gđa Zora Ruklić roditelje svojih učenica na sastanak u Novoj cesti (Trešnjevka) u 3 sata poslije podne i većina se pozivu odazvala. Zapriječeni su se ispričali usmeno i pismeno. Gđa nastavnica pozdravila je prisutne roditelje i naglasila potrebu zajedničkoga uzgajanja doma i škole. Govorila je o prvom školskom danu djeteta, koji je doživljaj za roditelje, a još više za djecu. Razni su osjećaji i pojmovi s kojima mališani dolaze u školu, ovisi to o domu, kako je pripravio maloga đaka za taj vrlo važan korak.

Roditelji su neprestano dolazili i propitivali za svoju djecu, većinom bojažljivo. Osobito je na sve djelovao novi način rada u početnom čitanju i pisanju. To je ponukalo nastavnicu da razloži roditeljima svrhu nove vrsti obučavanja, a prikazala je i sredstva koja su ovdje potrebna. Raniji metod učenja mnogo je bio teži za djecu, mnogo više tuđi dječjoj duši, pa su ona slabija djeca zaostajala i konačno se izgubila. Dugogodišnjim iskustvom došli su znameniti metodičari do toga, što naša djeca danas rade. Sve mora ići iz života za život, svemu mora biti podloga dječji doživljaj, njegovo iskustvo. Zato je i nastavnica odabrala t. zv. Dizdarovu metodu. (Potanko je izložila metodski postupak početnog čitanja i pisanja: kako su djeca naučila slovo **U**).

Naravno da ne smijemo biti preveliki optimisti i misliti, da na taj način ne će biti repetenata. No ako dijete tu ne uspije, treba tražiti krivnju ne u njemu, već moraju roditelji sebe ispitati. Sprečava razvitak djeteta teška bolest, nepovoljno stanje majke dok je dijete nosila, otac alkoholičar, pa druge nasljedne opterećenosti. Tu treba dom izaći u susret školi i s mnogo ljubavi i strpljivosti bdjeti nad svojim djetetom.

U kažnjavanju djece traži se najveća opreznost. Nastavnica je govorila o moralnoj kazni, koja jače djeluje od fizičke. I ne karati dijete zato, što je nas rasrdilo, već da njega izliječimo, da bude pogrešaka što manje. I ne tražiti od djece onih vrlina kojih mu sami nijesmo dali. Primjer je najjače uzgojno sretstvo. Roditelji neka paze kako se vladaju pred djecom. Svoja obračunavanja neka učine u četiri oka. Dijete je vrlo osjetljivo i one ružne scene koje vidi u roditeljskom domu ostavljaju dubok, često neizbrisiv trag u njihovom srcu. D j e t i n s t v o j e o d s u d n o p o č i t a v ž i v o t č o v j e k a.

P r v a j e d u ž n o s t r o d i t e l j a d a u č i n e ž i v o t s v o g a d j e t e t a l i j e p i m, a t o s e n e p o s t i z a v a n o v c e m, već p r i m j e r o m p o š t e n o g a, č i s t o g a ž i v o t a. Tu daje jako uporište vjera, kojom treba da su prožeti roditelji.

Mnogo utječe na povoljan razvitak djeteta i stalan interes roditelja za školski život njihova đačića. Umornim već roditeljima neka ne bude preteško pitati svoje dijete: »Što ste radili danas u školi?« »Što si govorila, kakova si bila?« itd. Dijete će osjetiti da je jaka veza između doma i škole i da roditelji zajedno s učiteljicom vode o njemu brigu. Neka ne zaboravi majka pitati svoju kćerkicu, kakova je bila prema svojim drugaricima, je li kojoj kakvu milоštu učinila, u čemu joj pomogla. To je vanredno važno po razvitak djeteta, jer ga zarana upućuje na ljubav prema bližnjemu, na međusobno pomaganje, koje nam je i te kako u životu potrebno.

Nastavnica pripovijeda o svom prošlogodišnjem razredu, gdje se upravo divno razvilo međusobno potpomaganje i veliko razumijevanje za život u zajednici. Vladala je potpuna jednakost. I ako su ovdašnja djeca sva većim dijelom radnička ipak neke porodice stoje materijalno bolje od drugih. To se zapažalo u odijevanju i donašanju hrane u školu. No to je nestalo. Sve su djevojčice bile skromno, no čisto i uredno obučene i počešljane, a doručak im je bio samo kruh ili žemlja. Naša mnoga djeca imadu teške prilike, pa zašto da im se i u školi zagorčuju časovi. Neka barem škola bude mjesto radosti i topline.

Obzirom na učestale dječje bolesti upozorila je nastavnica roditelje, kako će očuvati svoju djecu zdravu. Laglje je spriječiti, nego izliječiti. U prvom redu treba privikavati djecu na urednost i čistoću, (opet primjer doma!) što češće pranje ruku i ispiranje ustiju. Treba ih uputiti na saobraćaj s bolesnikom i upozoriti da se ne sprijatelje s nepoznatim ljudima, da ne zalaze na tuđe klosete itd. Navađa primjere, gdje su djeca stradala s nepažnje roditelja.

Ništa na svijetu nije toliko vrijedno koliko čista duša i čisto tijelo našega djeteta i ništa nam nije tolika dužnost, kao zadržati tu vrijednost u svoj ljepoti.

Iza predavanja razvila se živa diskusija. Pala su razna pitanja, među inima i zašto se ne upotrebljavaju pločice, a pao je i prijedlog, da se zavede među djevojčicama narodna nošnja, koju mi imamo, a u gradu se ne vidi.

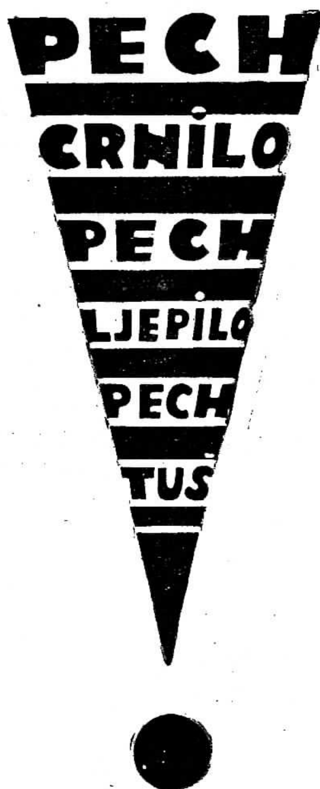
Na prvo je gđa. nastavnica odgovorila, da je pločica ukinuta s higijenskih razloga i pedagoških. (Oboje je potanko razložila.) Što se narodne nošnje tiče pozvala je predlagača da dođe na Tijelovski ophod i biće zadovoljan. Tu se nalaze i najsiromašnija djeca, jer im grad Zagreb dade sav potreban materijal da se izrade haljinice po nar. motivima. Skrbne majke zanimale se za svoje djevojčice, a nastavnica im odgovarala istinito no na način, da nije nijednu majku pozlijedila. Bilo je i stvari osjetljivije naravi i tu su roditelji pojedinačno iznašali svoje brige nastavnici.

Na koncu zamolio sam ja riječ i zahvalio gđi. nastavnici na ovom predavanju, što nas je uputila u svoj rad s našom djecom. Sa svim osnovama, što su pred nas iznešene mi smo bili konačno potpuno saglasni. Naglasio sam, da mi shvaćamo našu dužnost i da smo uvijek pripravni, da rad g. nastavnice potpomožemo. Nadamo se da ćemo kroz četiri godine biti zajedno, a tu je onda i potrebno međusobno poznavanje i povjerenje.

Slijedeći sastanak dogovorili smo, da će biti po potrebi, no mi bi voljeli da to bude što skorije.

Zagreb — Trešnjevka

Antun Heder, stolar

RAD RODITELJSKIH VIJEĆA U BEČU

U minuloj škol. godini odlično su izvršila svoju zadaću roditeljska vijeća u Beču. Složan rad doma i škole potpuno je sproveden. Sadašnja je generacija roditelja nadvladala školsku stranost. Roditelji živo učestvuju u školskim i vaspitnim pitanjima. To je učinak dosadašnje radinosti roditeljskih vijeća koja su danas važan sastavni dio školskoga rada. U posljednjim su se godinama roditeljska vijeća, na osnovi stečenog iskustva, razvila i složila u društva te stoje u savezu Zajednice doma i škole.

Broj roditeljskih vijeća vidno je porasao i broji 439. U upravi roditeljskih vijeća jednog takvog saveza sarađivalo je 8.887 roditelja i 2.398 nastavnika što čini zajedno 11.285 funkcijonara. Gotovo jedna trećina časnika u vijećima jesu žene. Roditeljska vijeća održala su 3.507 sjednica na kojima se raspravljalo o radu, putevima saradnje roditelja i škole.

Prosječno je jedno roditeljsko vijeće održalo 8 sjednica. Ukupni primitak sviju vijeća iznosi 301.870 šilinga, što u našem novcu čini 2,414.960, a izdatak 245.490 š (1,963.920 d) prema prijašnjoj godini povišenje izdataka za 8%. Usto postoje posebni fondovi za nabavu glasovira, skioptikona, ferijalne kolonije itd. Prosječni primitak jednog vijeća iznaša 690 Š (d 5.520). Roditeljskim vijećima doprinašaju materijalna sredstva uglavnom članovi, čisti dobici školskih svečanosti i drugih priređaba posvećenih u školske svrhe. 317 roditeljskih vijeća ustanovilo je uplatu prinosa godišnje, 1 četvrtgodišnje, 3 polugodišnje, 45 mjesečno, a 17 prepušta na volju svojim članovima. Godišnji se doprinos kreće između 30 groša (2.40 d) i 6 š (47 d). Ubiranje je prinosa olakšano na taj način, što je gradsko školsko nadzorništvo dopustilo ubiranje doprinosa preko učenika.

U prošloj godini održano je 2301 roditeljskih sastanaka s oko 223.000 posjetnika. Na sastancima su održana predavanja »o alkoholu«. »tjelesnom uzgajanju«, »o zadaći roditeljskih vijeća«, »o odnosu doma i škole«, »o školskoj reformi i školskim pitanjima,« »o dječjoj književnosti,« »o izboru zvanja« itd. Na mnogim roditeljskim sastancima viječano je o »pokušaju radne razredne zajednice« kojim se traži dotjeranost nastave do jedne radne i životne škole. Rasprave su saslušane s velikim interesom. Uopće se primjećuje veliko interesovanje roditelja za sva školska pitanja. Politički govori i rasprave su zabranjene na roditeljskim sastancima. 123 rodit. sastanka održano je spojeno s 2 i više roditeljskih vijeća.

Nadalje su roditeljska vijeća u zajednici s nastavnicima škola organizirali 678 proslava i svečanosti, koje su bile posjećene s 207.000 osoba. To su bile proslave Schubertova dana, Proljeća, dana Proglašenja republike pa božićne i uskrsne svečanosti i razne druge školske svečanosti, kazališne izvedbe i kino pretstave.

U posljednje vrijeme posebno značenje dobivaju roditeljski sastanci pojedinih školskih razreda. Tako je održano 2014 sastanaka s 49.000 posjetnika. Ti su sastanci priređeni obično na početku i svršetku polugodišta za sve razrede, a na svršetku školske godine za roditelje djece koja istupaju iz škole.

Uz to je priređeno 249 izložaba, koje je posjetilo oko 36.000 osoba. Izložene su bile lijepe dječje knjige, učenički radovi u crtanju, ženskom i muškom ručnom radu, pa također moderno i higijen-

sko odijevanje ljudi, kućni uređaj i kućno cvijeće.

Kraj tih navedenih priredaba za roditelje, nastojala su roditeljska vijeća uz saradnju nastavnika izvesti priredbe i za djecu. Lijepo su se počela razvijati takozvana »dječja poslije podne« (Kindernachmittage). Na tim dječjim priredbama prikazuju se djeci odgojni filmovi, skioptičke slike uz živu riječ predavača, a izvađa se lagana i razborita muzika. Svrha je, da se djeca očuvaju od ulice i oslobode skitanja i prosjačenja pa da se zaposle lijepim duševnim radom. Nekoja roditeljska vijeća organizirala su tečajeve za muziku, jezike, plivanje, gimnastiku itd. Iskustvo je pokazalo, da ta djelatnost roditeljskih vijeća postepeno nazaduje i da priredbe dječjih poslije podneva i dječjih čitaonica postaju prazne. No broj dječjih čitaonica povećao se za 4 u prošloj godini. Tada je bilo otvoreno 18 dječjih čitaonica koje je posjetilo 17.396 djece. Čitaonice su radile za trajanja zimskih mjeseci. Osim toga priređeno je još 20 klizališta. U ljetnim mjesecima stavljeno je na raspoložbu 17 igrališta, a većina roditeljskih vijeća organizirala je u saradnji s nastavnicima poučne izlete na koje su smjeli polaziti i roditelji kao pratioci djece. Za te izlete data je pripomoć iz blagajne roditeljskih vijeća u iznosu od 36.000 Š (288.000 d).

Sudjelovanje uprave roditeljskih vijeća bijaše živo kod nadgledavanja polaza učenika u školu. Tako je izvršeno u 111 roditeljskih vijeća 1501 intervencija radi nemarnog polaza škole. Povoljan razvitak pokazuju roditeljska vijeća svojim sudjelovanjem i brigom za skrb djece. Tako mnoga vijeća vode »Gabelfrühstückaktion« te daju djeci zajutrak sastojeći se od mlijeka i peciva. 82 roditeljska vijeća preuzela su »Patenschaft« za 728 djece da im pruže višesedmični boravak na selu uz pokriće cijele ili jednog dijela hranarine. Najveći dio roditeljskih vijeća radi na tom području u zajednici s bečkim udruženjem dječje pomoći.

Za potrebe izgradnje i dotjeranosti školskog uređaja izdalo je 314 roditeljskih vijeća 105.000 š (840.000 d). Od toga je nabavljeno 12 glasovira i pianina, 3 mikroskopa, 6 preša, 20 projekcijonih aparata, 3 pisaća stroja i 1 pozornica. Usto su izvršene nabavke za učeničke i nastavničke knjižnice, radionice, ručni rad i radnu nastavu, od švedskih gimnastičkih sprava, stalaka za cvijeće u škol. sobama, mandolina i gitara do drugih različnih predmeta.

Gradsko je školsko nadzorništvo podupiralo roditeljska vijeća posredstvom posebnog referenta za roditeljska vijeća svrsishodnim savjetima.

U najnovije se vrijeme osnivaju roditeljska vijeća i uz gradska zabavišta.

Ovdje je prikazana bilanca rada roditeljskih vijeća najnaprednijih škola u Evropi. Prema svemu želja je da se i sami ugledamo u njih, te da i mi, koristeći se njihovim iskustvom, pođemo istim putem. Jer, neosporna je istina, da će se sudbinom škole i njenim uspjehom najviše interesovati lica koja su direktno vezana za nju, bilo pozivom svojim kao učitelj, bilo djetetom svojim, koje u njoj ima da dobije osnovna znanja, kao roditelji. Prema tome sama priroda njihova položaja upućuje ih jedne na druge, te taj tako povoljan odnos za školu i njen interes treba uspješno i iskoristiti.

Zagreb

F. G—ta

ODGOJNO-PROSVJETNI RAD

RAD RODITELJSKOG VIJEĆA ŠKOLE JORDANOVAC

Po školskoj djeci zamolili su nastavnici roditelje na zajednički sastanak koji je održan u nedjelju 25 rujna t. g.

Upravitelj škole protumačio je svrhu sastanka: suradnju između doma i škole. Na ovom sastanku je zaključeno da se slijedeće nedjelje 2 listopada osnuje roditeljsko vijeće. Sastanak je posjećen neočekivano. U odbor su izabrana ova gg.: pretsjednik Josip Sorić, zamjenik Stjepan Raškaj, tajnik Đuro Namesnik, zamjenik Dragutin Sečkar, odbornici: Drago Gortan, Ilija Butić, Ivka Golub, Katica Fundelić, Olga Celinić, Melkior Bubeniček, Ivan Gečik, Rudolf Manol, Vera Mirkov, Marija Pejnović, Anka Petroci, Katica Višal, Josip Gregurić, Vid Kobešćak i Izidor Lojen.

G. Namjesnik iznio je predlog da se uz školu otvori sklonište, jer se njime sprečava djeci boravak na ulici, gdje su izvrgnuta zlim utjecajima, a roditelji zaposleni daleko od kuće nemaju vremena da paze na djecu, a kamoli da ju odgajaju.

Gornji upravni odbor imade svoje sjednice svake druge nedjelje (bez poziva), a u slučaju potrebe izvanredna se sjednica saziva u sporazumu upravitelja škole, pretsjednika i tajnika. Redovite sjednice počinju u 9 sati prije podne i to nedjeljom.

Redoviti sastanci svih roditelja djece Jordanovačke škole obdržavaju se svake prve nedjelje koja dolazi poslije prvoga u mjesecu. Na ovim sastancima biće prisutni i nastavnici, koji će iznijeti tokom mjeseca zapažene dječje mane i nedostatke pred roditelje, a ovi svoja opažanja i primjedbe. Tako ćemo sporazumnim radom doma i škole doći do ljepše i sretnije budućnosti djece, roditelja i nastavnika.

ZAJEDNICA DOMA I ŠKOLE NA ŠKOLI U DRAŠKOVIĆEVOJ ULICI.

U nedjelju 25 septembra o. g. sastali su se u školskim prostorijama roditelji djece iz škole u Draškovićevoj ulici. Sastanak je otvorio upravitelj škole g. Sačer lijepim govorom o svrsi Zajednice doma i škole. Iza toga se prešlo na izbor odbora, te su aklamacijom izabrana ova gg.: ing. Alaupović Radovan pretsjednikom, dr. Šek Teodor potpredsjednikom, Kraljek Stjepko tajnikom, Mekić Jakov blagajnikom. U odbor su izabrani gg. Maceljski Gustav, ing. Seifert Ivan, Rogić Ivan, Drenski Ivan, Zrnec Antun i Kolarić Stjepan. Iza toga se g. pretsjednik zahvalio na izboru uime izabranog odbora i pozvao je roditelje da surađuju sa školom i da se pretplate na »Dom i školu« gdje će naći vrlo korisnih savjeta za uzgoj djece.

Iduće nedjelje t. j. 2 oktobra priređeno je za roditelje higijensko predavanje. To je predavanje održao pred dupkom punom dvoranom dr. Padovan. Roditelji su pažljivo saslušali vanredno lijepo i stručno predavanje, te su na koncu predavaču iskreno zahvaljivali.

ZAJEDNICE DOMA I ŠKOLE NA SREDNJIM ŠKOLAMA

Osnivanje roditeljskih vijeća na srednjim školama ide punom parom. Gotovo ni nema srednjoškolskog zavoda na kom nije već održan barem jedan roditeljski sastanak. Prema vijestima koje smo čuli i čitali, općenito je odziv roditelja bio dobar, a i interes za rad u školi živ. — Na osnovnim je školama također odziv roditelja dobar, ali saziv je nešto slabiji.

RODITELJSKI SAVJETNIK

KAKO ĆEMO OČUVATI DJECU OD UZETOSTI

O uzetosti, toj najnovijoj dječjoj epidemiji, evo što piše jedan liječnik:

»Izazivača ovog oboljenja još ne poznajemo dovoljno, te je zbog toga i manje poznato kako se bolest prenosi, a još manje kako ćemo se od nje zaštititi. Ali mi znamo da je akutna dječja uzetost zarazna bolest, dalje znamo da se prenosi neposrednim dodirom ili kliconošama, pa se prema tome moramo i braniti općim mjerama koje vrijede za obranu od ovakvih bolesti.

Vrlo je važno za liječenje i obranu zdravih da se svako naglo oboljenje s velikom vatrom i teškim općim znacima odmah prijavi liječniku, da bi se točno utvrdila bolest, bolesnik izdvojio, a zdravi uputili šta treba da rade da ne šire bolest. Djeca iz kuća oboljelih ne smiju dolaziti u školu 14 dana otkako je bolesnik odvojen. Tek ako poslije toga vremena ostanu potpuno zdravi, smiju se primiti u razred. Najbolje je i najpouzdanije je da se bolesnik izdvoji u bolnicu. To je najbolje i za liječenje oboljelog, to je najpouzdanije i za zaštitu zdravih.

Druga je mjera izbjegavanje svakog nakašljivanja od bolesnika. U kapljicama koje izbacuje nesumnjivo može biti i zaraznih klica. Ako udišemo zrak u kome ima tih kapljica, unosimo s njima i klice. Odrasli se ne mogu zaraziti, ali mogu postati kliconošama, te bolest prenijeti na druge ukućane, prijemljive za bolest. Tako se najlakše prenosi bolest na raznim saobraćajnim sredstvima, na željeznicama, na tramvajima, dalje u lokalima gdje se skuplja mnogo ljudi. Zato se treba naročito čuvati od onih koji ne zaklanjajući usta i nos kašlju i kišu.

Treća je mjera dezinfekcija ispljuvaka i izmetina oboljelih, zatim bljuvanka i mokraće. Isto tako treba dezinficirati i sudove i rublje koje je mogao zagaditi bolesnik ispljuvcima. Soba se također dezinficira poslije ozdravljenja ili odlaska bolesnika.

Treba pojačati dezinfekciju grla i usta. Za ovo je dobro da se grlo češće ispira jednoprocentom rastopinom superoksidata, pored redovnog pranja i čišćenja usta.

Djecu ne treba puštati nigdje gdje se u masama skupljaju nepoznati: u kazališta, bioskope, na razne zabave i svečanosti. U školama treba naročito obratiti pažnju na izostajanje učenika. U svakom slučaju liječnikova je dužnost da što prije utvrdi, da li je dijete oboljelo od ove bolesti, da li su se hitno preduzele potrebne mjere za zaštitu. Nije potrebno raspustiti škole. Danas se po savremenim shvaćanjima u nauci o zaraznim bolestima raspuštanje škola uopće ne smatra kao neka naročita mjera za suzbijanje njihova širenja. To se čini više iz nužde radi nastave, kad veliki broj djece oboli, te ne polazi u školu, nego u cilju sprečavanja daljeg širenja. Škole se raspuštaju samo na dan dva da se očiste i dezinficiraju. Najviše što se udalje iz razreda drugovi iz neposredne blizine oboljelog zatim braća i sestre. Ali u toliko jači mora biti nadzor školskih liječnika i školskih sestara. Oni moraju svakodnevno obilaziti sve razrede, kontrolisati svu djecu, obilaziti sve otsutne. Tako će se moći mnogo učiniti za zaštitu od dječje uzetosti. **Dr. St. Z. Iv.**

A. P., Sušak. Na Vaš upit nije lako odgovoriti, niti dobar savjet Vam dati. Ako ste dosad pratili »Dom i školu«, mogli ste naći u nekoliko odgojnih članaka putokaz za odgajanje djece. Morate ispitati uzroke koji bi mogli loše uplivati na Vašu djecu, jesu li ti vanjski (ulični, školski, susjedski), kamo Vaša djeca zalaze, s kim se druže... Teško se djeca dobro odgajaju tamo gdje je više odgojitelja odnosno odraslih u obitelji, jer je i teško i vrlo rijetko da svi usklade svoje odgojne metode i uplive, a djeca i te kako vide i izrabe onaj nesklad i slabosti roditelja, djeda, bake, tetaka i t. d. Kad dijete pogriješi, ono će se samo uvjeriti i uvidjeti da je doista pogriješilo, ako ga svi u kući podjednako o tom uvjeravaju, ukore ili primjereno i kazne, te ustraju na tom svom stanovištu. Kolikogod ne valja žestoka i prejaka kazna, toliko ne valja ni ispričavanje, izgovaranje i zaštićivanje malog krivca.

TJERAJMO „KRIZU" OD NAŠE DJECE

Težina života koju snašaju roditelji-skrbnici školske djece osjeća se na svakom koraku. S krizom i neimaštinom ispunjen je svaki stan siromašnijih slojeva i silom prilika ta neimaština krišom poput hijene zavlači se već i u naše škole. Naš podmladak, pa i najmlađa generacija naša osuđena je da s roditeljskih pleća uzme jedan dio tereta i da ga i ona već u prvim danima svoga života snaša na nejakim leđima svojim. Taj teret kod naše djece najprije se ispoljava u nezdravom stanu, pa zatim u slaboj, a višeput i nedostatnoj prehrani i odjeći, a kao najžalosnija slika današnjeg vremena jeste ta da se već zavodi »štednja« i na samom školskom priboru. Imamo u Zagrebu, a jamačno i širom naših pokrajina raznoobraznu obuku. U pojedinim školama, gdje polaze djeca s periferije, dakle iz siromašnijih slojeva, sami gg. nastavnici-ce videći situaciju, da su roditelji većinom neimućni, dali su takove izjave da će oni pojedine predmete djeci predavati iz glave ili iz jedne knjige, samo da djeca ne moraju dotične knjige kupovati. Danas je već drugi mjesec dana kako je u nižim školama obuka počela, a ako bi zaredali po svima osnovnim školama, tada bi se uvjerili, da čitavi razredi III, pa i IV iz obzira »štednje« nemaju nužnih priručnih knjiga. Nastavnik-ca nije u stanju učiniti drugo, doli izložiti sebe i svoje zdravlje, pa da u punom naponu zamjenjuje taj nedostatak. A sad tek treba da se stavimo u položaj te siromašne djece koja će morati napinjati svoje glavice, da sve zapamte i napišu što će im nastavnik da predaje. A kada dođe kraj školske godine tada ćemo o toj djeci dati sud: »nisu talentirana«. — Zato bi sveta dužnost bila svih nastavnika-ca da bez ikakove sentimentalnosti za svaki razred već u početku školske godine traže od sve djece da imadu sav nužni učevni pribor i knjige, te da se ne može dogoditi da bude ma kakova razlika u obuci svakog pojedinog razreda iz škola s Trešnjevke, Krajiške, Laščine, Samostanske, Borongaja u Zagrebu ili seoske u ma kome selu naših provincija.

Dijete se jednom rodilo i jednom u školu hodilo, i niko nema prava da mu njegove dane otešćava. Sve što ono mora znati u prvom razredu, to mu se mora dati, a sve što mora znati u drugom, trećem i dalje opet cijelo gradivo određeno za taj razred, ima da se daje sa svim pomagalima tako, da svako dijete bude u mogućnosti da stekne nužne temelje za daljnju školu i život. — Zato tjerajmo krizu iz školskih klupa, jer djeca nisu ničim skrivila da je početak njihova mlađahnog života, gdje svim nepravdama čovječjim treba da bude svršetak.

Roditeljska bi vijeća trebala tu reći svoju odlučnu riječ. Prema popisu djece, koja do danas još nemaju nužnih knjiga, treba ispitati okolnosti svakog pojedinog roditelja-skrbnika i djeteta, te u zajednici s upravom škole za taku djecu zatražiti sav nužni pribor od grada, općine ili od države koji su pozvani i dužni da takov manjak nadoknade.

Svakom djetetu bez obzira na današnje stanje treba dati najpristupačniju mogućnost da uči i da se izgrađuje za svoj budući život. Nećemo i ne želimo da se kao zla nit provlači kroz nevine duše i u čitavom kasnijem životu naše djece misao: »Zašto mi nije data prilika da učim?« Tu i takovu odgovornost želi svaki roditelj-skrbnik da od sebe otkloni, pa zato dok je vremena, danas, u početku školske godine moramo ukloniti sve što stoji na putu do sreće i budućnosti naše djece.

Josip Sorić.

ŠIROM DOMA I SVIJETA

NOVA ZGRADA ZA SREDNJE ŠKOLE U ZAGREBU

Dne 14. pr. mj. izvršilo se svečano otvorenje nove zgrade srednjih škola u Križanićevoj ulici. Tom je prilikom u vestibulu postavljena spomen-ploča s natpisom da je ova školska zgrada sagrađena pod vladanjem Nj. Vel. Kralja Aleksandra, za banovanja bana dra Ive Perovića, a posvećena od naroda našoj omladini.

Zgrada je namodernije uređena i u njoj su smještena tri srednja zavoda i to: I. klasična gimnazija, II. muška realna gimnazija i II. ženska realna gimnazija. Cijela zgrada imade 30 razreda tako, da će svaka škola dobiti po 10 razreda. Svaki razred ima posebne prostorije za garderobu, a klupe su izrađene od savijenog željeza i na gornjem dijelu pokrite drvom. Uređene su prostorije za profesorsku zbornicu, arhive, biblioteka, sobe za razgovore, 4 velike dvorane za fiziku i kemiju, dvije velike dvorane za risanje, četiri predavaonice za vjeronauk, francuski itd. U podrumu se nalazi dvorana za gimnastiku u kojoj se nalaze sve sprave potrebne za fizički odgoj s moderno uređenim garderobama. Bit će uređene školske ambulante, posebne prostorije za odijevanje, kuhinja za menzu i bazen. Na ovu je zgradu utrošeno ukupno 16 milijuna dinara, od čega je 6 milijuna dano iz bivše naklade školskih knjiga, a ostatak je dala Banovina iz svojih sredstava.

KAZALIŠTE I MLADA GENERACIJA

Brnski je »Divadelni list« priredio anketu o pozivu kazališta među đaštvom. Svi se odgovori slažu u tom da je kazalište za mladež ponajvažnija kulturna potreba, ali također neki konstatiraju i čude se, »zašto studentstvo danas zanemaruje toliko kazalište, dok na drugoj strani može toliko vremena utući u sportu« (skladatelj Jar. Kvapil, pisac Č. Jeřábék). Sveučilišni profesor dr. Jan Krejči piše: »Kazalište podupire studentovu sposobnost rasuđivanja i psihološko opažanje, daje mu pogled u život i u dušu čovjeka, velikog i malog. Uči ga razmišljati o sudu, volji, sili i borbi pojedinca i društva. Pobuđuje njegovu maštu«. — Slično pišu profesori Kallab i Ulehla, upozorujući da studentstvo nema smisla za stare opere, ali se zato živo zanima za svaki pokušaj oko nove scene. — Sofija Zvěřinova sudi da kazalište ako ima izvršiti današnji dan svoju pedagošku zadaću, mora posvetiti više brige sadašnjosti. — Juraj Mahen naglasuje, da su to gledaoci u stajaćem parteru i na galeriji koji stvaraju raspoloženje u kazalištu. — Završetak je bio ankete taj, da je brnsko zemaljsko kazalište snizilo ulazninu za đake za 50 posto.

KOLIKO GDJE TRAJU FERIJE

Pedagoške se institucije sviju zemalja bave na svojim internacionalnim kongresima već dugo vremena uređenjem školskih ferija, a kojih različitost proizlazi iz odredaba internacionalnog pedagoškog ureda Društva naroda. Veliki školski praznici traju od 4 do 16 nedjelja, i to u Norveškoj niti pune 4 nedjelje, a u Španjolskoj 16 nedjelja. Četiri nedjelje traju praznici u Nizozemskoj, Švicarskoj, i Njemačkoj; 6 nedjelja u Engleskoj, Italiji i Portugalskoj; najdulje traju (osim u Španjolskoj) u Francuskoj, Poljskoj i u Sjedinjenim američkim državama i to 12 tjedana. Tim je teže provesti izjednačenje, kad se na pr. u Škotskoj i u Švicarskoj duljina ferija odmjeruje i prema položaju i prema kantonima, tako da na pr. u bregovima ferije traju gotovo 3 mjeseca u gradovima samo 4 nedjelje.

NAŠI POKOJNICI

U Zagrebu 10 srpnja o. g. naglo je preminuo od srčane boli u 53 godini Mate Kasumović, gradski školski nadzornik u miru. Rođen je u selu Mezinovcu, općina Perušić, u Lici. Bio je jedan od osnivača današnjeg društva »Hrvatski radiša«. Sahranjen je u Perušiću. Pokoj mu vječni!

U osječkoj bolnici 4 rujna o. g. umrla je u 32 godini života nakon teškog bolovanja zagrebačka učiteljica Ana Molnar, sahranjena je u Županji, svom rodnom mjestu. Devet je godina službovala u Zavodu za gluhonijeme, a prošle je školske godine organizirala i vodila pomoćno odjeljenje za slabomislenu djecu u školi na Novoj cesti. Laka joj bila zemljica!

IZ UREDNIŠTVA

U ovom broju donašamo »Psihologijski plan posmatranja svojstava normalne djece« od g. Josipa Presečkog. Plan je sastavljen na osnovu vlastitog iskustva i prema »Psihografskom listu za školsku djecu« g. dra R. Bujasa, prema metodi Binet-Simon-Bobertag, prema savjetima Higijenskog zavoda i škole narodnog zdravlja u Zagrebu, u duhu umjetničko-uzgojnog shvaćanja učiteljskog poziva i t. d. Ovaj su plan povoljno ocijenili: g. dr. Rasuhin, direktor Higijenskog zavoda, glavni odbor Podmlatka Crvenog križa; Banska uprava Dravske banovine, g. dr. R. Bujas, Škola nar. zdravlja (g. dr. Prebeg), dr. Crkvenac i t. d. Upute i razjašnjenja daje g. Presečki.

PRI ZAKLJUČKU REDAKCIJE

U subotu, 29 X bilo je u deputaciji roditeljsko vijeće iz Draškovićeve škole kod gradskog školskog nadzornika g. Josipa Butorca, te mu je predala molbu za ispražnjenje školske zgrade u Draškovićevoj ulici, gdje se danas nalaze klinike. Ovaj je predmet raspravljan na sjednici gradskog školskog odbora u ponedjeljak 1 XI, te je zaključeno da se zamoli Ministarstvo prosvjete da čim prije odstrani klinike iz ove školske zgrade.

»Dom i škola« s prilogom »Dječje kolo« izlazi svakog mjeseca osim srpnja i kolovoza. — Vlasnik, izdavač, glavni i odgovorni urednik: Josip Butorac, gradski školski nadzornik, Zagreb, Matoševa 9-I. — Telefon 74-03. — Adresa za pisma i ostalu poštu: Zagreb VI. pp. 30. — Godišnja pretplata 35 dinara, pojedini broj 4 dinara. — Novac se šalje na zagrebačku Filijalu Poštanske štedionice na br. ček. računa 37.365. — Plativo i tuživo u Zagrebu. — Tisak Stečajnine Jugoslavenska štampa d. d. Zagreb, Masarykova 28. — Za tiskaru odgovara: Rudolf Polanović, Ilica 131.

KALENDAR „DOM I ŠKOLA"

Za 1932—33 **Cijena 3 odn. 2 Din.**

Upravo je izašao u nakladi »Doma i škole« džepni kalendar za 1932—33. Namijenjen je u prvom redu đacima, ali se mogu lijepo s njim poslužiti i odrasli. Za đake su osobito zgodne razne križaljke, koje će im dobro poslužiti, a i pokrenuti ih na čitanje, osnivanje vlastite knjižnice i t. d. Tamo je kratki pregled Kraljevine Jugoslavije, povjesni, zemljopisni i statistički. Ima i nešto statistike iz zemljopisa ostalih država i kontinenata.

Poštanske tarife. Šale i nekolike nagradne zagonetke. Odgonetači mogu dobiti lijepe nagrade.

Ne bi smjelo biti đaka koji ne bi nabavio ovaj kalendarić. Ni odrasli se ne će pokajati, ako ga kupi, pa makar s njim obradovao koje dijete.

Narudžbe se šalju na adresu: »Dom i škola«, Zagreb VI pp 30. Može se dobiti i u upravi »Doma i škole« Zagreb, Matoševa 9 I.

JUGOSLOVENSKA ŠTAMPA D. D. ZAGREB